

НАСТАВНО-УМЕТНИЧКОМ ВЕЋУ

ФАКУЛТЕТА ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Париска 16

11000 Београд

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Косанчићев венац 29

11000 Београд

**ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ
УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА И ПИСАНОГ РАДА
„СЕНТИМЕНТАЛНА ПОВЕСТ – слике и цртежи“**

кандидата СТЕФАНА ТАСИЋА

Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта „СЕНТИМЕНТАЛНА ПОВЕСТ“ – слике и цртежи“ кандидата Стефана Тасића именована на седници Наставно-уметничког већа ФЛУ у Београду радила је у саставу:

др ум Димитрије Печић, редовни професор ФЛУ у Београду

мр Бранко Павић редовни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду

мр Добрица Бисенић, редовни професор ФЛУ

др ум Бранко Раковић, редовни професор ФЛУ

и др ум Милета Продановић, редовни професор ФЛУ (ментор)

и донела је следећи закључак:

Биографија кандидата

Стефан Тасић рођен је у Београду 1984. године.

Основне академске студије на Архитектонском факултету Универзитета у Београду завршио је 2007. године, са звањем – инжењер архитектуре. Основне академске студије на Факултету ликовних уметности Универзитета уметности у Београду уписује исте године, а мастер завршава 2012. године, у класи професора Слободана Роксандића, када уписује и докторске академске студије на истом факултету. Као сарадник тима „Пројекат Београд“ учествовао је на Венецијанском бијеналу архитектуре, током септембра и новембра 2006. године. Ради као сарадник у „The International School of Painting, Drawing and Sculpture in Umbria, Italy, Montecastello di Vibio“, током јула и августа 2011. године.

Од марта 2013. године запослен је на матичном факултету у звању асистента за ужу уметничку област сликарство, предмет: Сликарска технологија.

Групне и самосталне изложбе:

- Две вајане макете морфологије терена града Београда, као сарадник тима *Пројекат Београд*, Венецијанско бијенале архитектуре, септембар – новембар 2006.
- Интервенција у јавном простору, у оквиру манифестације *Програсивне наде 3*, улица Цара Лазара, јул 2008.
- *Маузолеј* – инсталација у простору силоса Житомлина, групна изложба, Миксер фестивал, Београд, мај 2011.
- Слике и цртежи, групна изложба, Галерија *ISA*, Montecastello di Vibio, Умбрија, Италија, јул 2011.
- Цртежи, групна изложба *ц3*, Галерија ДКСГ, Београд, новембар 2011.
- Слике и видео-инсталација *Мембрана*, групна изложба, Дом културе Ваљево, октобар 2011.
- *Она и они* – фото-документи, групна изложба *BUG 3/2*, Магацин у Краљевића Марка, Београд, мај 2012.
- *Made in Mostar*– инсталација/догађај, у оквиру радионице *BAUHAUS GOES SOUTH-EAST EUROPE CITY LAB – MOSTAR*, Мостар, мај – јун 2013.
- *Made in Mostar*–инсталација и фото-документи, групна изложба *Шта све о теби могу да не знам*, у организацији Универзитета Баухаус у Вајмару, галерија Јава, Сарајево, децембар 2013.
- ***Фрагменти* – цртежи, самостална изложба, Галерија Маржик, Краљево, април 2014.**
- ***Сувише људски* – цртежи, самостална изложба (са Луком Трипковићем), Галерија културног центра Рибница, Краљево, април 2015.**
- ***Људски фактор* – цртежи и слике, самостална изложба (са Луком Трипковићем), ДОБ галерија, Дом омладине, Београд, септембар 2015.**
- *Нови*, цртежи, групна изложба, Галерија Излози ФЛУ, Београд, новембар 2015.
- *Цртеж и његова сенка* – цртеж, групна изложба, Галерија УЛУС, Београд, октобар, 2017.
- ***„Сентиментална повест“* – изложба слика и цртежа : докторски уметнички пројекат, самостална изложба, Галерија ФЛУ, Београд, јануар – фебруар 2018.**
- ***NOTHING AT ALL TO BE DONE ABOUT IT* – слике, самостална изложба (са Луком Трипковићем и Предрагом Благојевићем), Галерија Народног музеја Ваљево, Ваљево, фебруар 2018.**
- *I COULD SLEEP FOR A THOUSAND YEARS* – слике, групна изложба, Dorćol Platz, Београд, мај – јун 2018.

- Сликe, самостална изложба (са Луком Трипковићем и Предрагом Благојевићем), Градска галерија савремене уметности (Музеј у Смедереву), Смедерево, јул 2018.

Текстови у часописима:

- *Специфичности односа према телу и телесном и раду Синди Шерман*, стр. 118 – 127, Зборник Факултета ликовних уметности „УМЕТНОСТ И ТЕОРИЈА“, број 2, Београд, новембар 2015.

Анализа рада

За докторски уметнички пројекат Стефана Тасића насловљен „Сентиментална повест“ слободно се може рећи да су у њему уметнички и теоријски део сазревали истовремено, допуњујући се и непрекидно надграђујући поједине елементе како у уметничком раду, тако и у тексту. Средишња тема Тасићевог докторског уметничког пројекта је феномен „другог“. Одабирањем упечатљивих предлогака за слике разматрани су начини – кроз више историјских примера – на који се „други“ конституише, разлози његовог настанка, као и његова „употребна вредност“. Питање, које се природно отвара, је да ли је овај феномен и данас присутан, и, ако јесте, на који начин се манифестује? Намера током израде ликовних радова била је да буду постигнути такви ликовни квалитети који ће навестити ову везу.

Радови су излагани у Галерији ФЛУ – поставку „Сентиментална повест“ – изложба слика и цртежа, чинила су уља на платну већег формата (једна слика димензија 155 cm x 190 cm, по две од 150 cm x 180 cm и 120 cm x 155 cm) и цртежи изведени на папиру и тањирима (одливеним према деветнаестовековном предлошку). Наслови слика су „Crania Americana“, „Белгијски бицикл“, „ЕХРО ’58“ и „Арка“ и дате су у техници гризаја који убедљиво сугерира документарност црно-беле фотографије. Тањире су након исцртавања глазирани и испечени оригиналном технологијом. Цртежи на папиру су изведени у техници туш и перо са акварел бојом.

Текстуални део пројекта – дисертација – отпочиње кратким освртом на Тасићеве тематске преокупације у циклусима који су претходили сликама окупљеним под насловом „Сентиментална повест“. Ти радови су на један посебан начин били су посвећени феномену пролазности. У епохи барока појављује се карактеристична тема мртве природе са симболима пролазности и пропадања – *memento mori*. Поред осталих – цвећа, мехурова,

кратковекних инсеката, тек угашене свеће или луле – симбол који најречитије „алудира на нашу смртност“ јесте обличје људске лобање. Лобања је, у извесном смислу била мотив који се понавља и варира на ранијим Тасићевим радовима – она је, посматрана из сасвим другог угла, била „окидач“ за нова, подједнако комплексна истраживања и опредмећење у домену визуелног медија. За лобању као специфичну метонимију целог људског бића везана је и појава псеудонауке френологије, која је, опет, уско повезана са конструкцијом концепта људских раса. Тасић каже: „Чини се да расна стратификација људи на значају добија упоредо са интензивирањем бесплатног – робовског, рада милиона Африканаца, што на плантажама обе Америке, а што на колонизованим просторствима сâме Африке. Надаље су се, природно, отворила и питања о последицама оваквих учења, а тиме и њиховом статусу данас.“

Опозиција двојице теоретичара, Едварда Саида, оснивача теорије постколонијализма и Доминика Мојсиа, савременог француског теоретичара омогућава Тасићу да испита актуелни статус „другог“ и поставља поље за његова визелна истраживања. Тасић не истражује само теоријски оквир већ представља и могуће одговоре које су на сличне дилеме давали уметници двадесетог века, пре свих уметници поп-арта са једне и немачки уметник Герхард Рихтер са друге стране.

Иза сваке од Тасићевих великих слика стоји сложен наратив: у случају платна „Crania Americana“ то су бројна истраживања у области некада популарне псеудонауке френологије која је у великој мери отворила простор расизму. Премеравања налик на френолошка спроведио је између два светска рата у Америци емигрант Максимилијан Факторович, много познатији као Макс Фактор у циљу проналажења идеалног типа лица.

На Тасићевој слици приказана је америчка глумица Маржори Рејнолдс којој Фактор „узима мере“ 1934. године. Те готово *менгелеовске* направе – „машине за калибрирање лепоте“ служиле су за мерење недостатака и прорачунавање козметичких „исправки“ које треба извршити на лицу. Тасић подвлачи чињеницу да је скоро истовремено, на другом крају света, у нацистичкој Немачкој дошло до формулисања расних закона, који ће свој врхунац доживети 20. јануара 1942. године на Ванзејској конференцији којој је председавао Рајнхард Хајдрих и на којој се расправљало о „коначном решењу јеврејског питања“. У темељу одлука те конференције била су, између осталог, и истраживања немачког еугеничара Роберта Бургер-Вилингена, професора на Хумболтовом универзитету у Берлину, који је конструисао је „пластометар“, справу за утврђивање *расних одлика*, неодољиво сличну Факторовичевој конструкцији.

Морбидним играма са премеравањима лобања и расним импликацијама те данас помало заборављене традиције Тасић се враћа и на појединим цртежима своје поставке али и на порцеланским тањирима који поставци „Сентиментална повест“ додају просторну димензију.

Слика „Белгијски бицикл“ на суптилан начин нуди причу која повезује бицилизам, еманципацију жена и трагедију Конга, попршта, уз јерменски, и првог геноцида у двадесетом веку. Тасић каже: „У Европи и Северној Америци бицикл постаје симбол ослобођења – нарочито међу припадницима покрета за женску равноправност: по први пут већини постаје приступачно возило које омогућава релативно брз, и – што је још битније – самосталан превоз. Благодарјећи све већој потреби за каучуком, белгијски краљ Леополд II, почетком 1890-их, у намери да подстакне што ефикаснију производњу овог либертаријанског ресурса, мотивише становнике Слободне Државе Конго – иначе свог приватног власништва – уз помоћ приватне војске – мучењем, сакаћењем (најчешће одсецањем шака) или убиствима (некада и читавих породица). Процењује се да је његова „цивилизаторска мисија“ имала за поселедицу смрт десет милиона људи.“

Рад „ЕХРО ’58“ је у суштини диптих. Оба платна тематски су везана за Светску изложбу – Ехро ’58 одржану у Бриселу. Тема прве слике је заборављена пракса излагања живих људи у „хуманим зоолошким вртovima“ широм Европе. Један од последњих изданака ове морбидне праксе уприличен је управо 1958. године на бриселској смотри најпрестижнијих достигнућа светске цивилизације – Ехро ’58. Један од „експоната“ била је и девојчица из Белгијског Конга, колоније све до 1960. године. На другој слици је приказан Филипсов павиљон са исте изложбе. Пројектовао га је велики архитекта модернизма Ле Корбизје који је у свом раду полазио од утопијске визије будућег света, до којег пут води преко архитектуре као „догађаја“. У павиљону је емитована композиција Едгара Вареса „Електронска поема“, инспирисана визијом о еволуцији живота и цивилизације до универзалне хармоније. Макета овог објекта приказаног на Тасићевој слици данас заузима место у амстердамском Рајксмузеју, заједно са делима Вермера и Рембранта. Контрастирање ова два призора, нечег што се оправдано може сматрати *цивилизацијским суновратом* и онога што може бити виђено као стремљење ка *узлету цивилизације* у форми једне технолошки савршене утопијске грађевине, као да сажима цео Тасићев сложени концепт.

Коначно, на слици „Арка“ је представљен брод, пренатрпан афричким избеглицама које, бежећи од рата, плове Средоземљем. Брод се „пробија“ кроз цртеже, изведене према оријенталистичким уљима на платну из друге половине деветнаестог, и прве половине двадесетог века. Тасић каже: „Чамац, који носи *масу Других*, из птичије перспективе наликује метку који пенетрира *наше ткиво*, угрожавајући нам елементарни опстанак. У опасности су: *наш идентитет, наше вредности* и, надам се, *наш начин живота*“. То је дакле једна страна приче, фактографски слој који се у већем делу „Западне“ јавности перципира као опасност од најезде са Истока и посматра са нимало или једва мало емпатије. Ритмички цртежи који фланкирају средишњи мотив сугеришу еротизовани фантазам о другом и другачијем, митском, Оријенту. Ова минуциозно изведена слика на најбољи начин сажима Тасићев метод заснован на ритмичком колажирању и контрасту пажљиво издвојених елемената.

Критички осврт референата

Писани део рада Стефана Тасића на најбољи начин подупире платформу на којој настаје уметнички рад. Синергија која постоји између два дела пројекта, писаног и изложбеног, постигнута је веома убедљиво. У писаном раду нарочито долази до изражаја образовање Стефана Тасића у две сродне али ипак различите уметничке области – визуелним уметностима и архитектури.

Употребљена литература у целом раду – са теоријског становишта – прати генезу рада: поред основне опозиције Едвард Саид – Доминик Мојси он се позива и на темељна дела Ничеа, Фројда, Валтера Бењамина, Цветана Тодорова, Сузан Зонтаг, Семјуела Хантингтона и Алена Бадјуа. Важно место у његовом излагању има и једно књижевно дело, „Срце таме“ Џозефа Конрада. У прегледу компаративног визуелног материјала он наводи, између осталих, радове Луси Липард, Ђулија Карла Аргана, Акилеа Бонита Оливе.

Поред темељних студија на које се позива Тасић се користи и бројним интернетским изворима, јасно увек проверене вредности, тако да његова аргументација увек има тежину и проверљивост.

Тасићеви одлично одабрани *призори* на тај начин постају *иконе* света нове, сада суптилне неједнакости – перфектно изведени у сликарском смислу они „угушћују“ контрадикције савременог света и – што је у природи сваког аутентичног уметничког дела – постављају питања, за многе непријатна али несумњиво од виталне важности.

Оцена резултата - закључак са образложењем уметничког доприноса рада

Пројекат кандидата Стефана Тасића отелотворен у изложби и писаном делу рада под насловом „СЕНТИМЕНТАЛНА ПОВЕСТ“ – слике и цртежи“ је комплексан истраживачки захват, вишеслојан и богат значењима. По томе се он јасно издваја од текуће продукције у области визуелних уметности.

У свом завршном облику рад је добро компонована целина која се заснива колико на преданом истраживању и упорности у прикупљању грађе толико и на мајсторској егзекуцији. Уметнички рад отвара многобројне проблеме и нуди подстицајну платформу за теоријску елаборацију.

Имајући у виду садржајно и прецизно образложење теме као и настанка уметничког дела у писаном раду, комисија сматра да је кандидат Стефан Тасић успешно реализовао и представио јавности свој уметнички пројекат и предлаже Наставно-уметничком Факултета ликовних уметности да усвоји овај извештај и достави га Сенату Универзитета уметности како би се могао одредити датум одбране.

др ум Димитрије Пецић, ред. проф ФЛУ у Београду

мр Бранко Павић, ред. проф Архитектонског факултета у Београду

мр Добрица Бисенић, ред. проф. ФЛУ

др ум Бранко Раковић, ред. проф. ФЛУ

др ум Милета Продановић, ред. проф ФЛУу Београду, ментор
